

ประกาศสำนักงานกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

เรื่อง เปิดรับโครงการพัฒนาทักษะอาชีพ

สำหรับผู้ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ปี ๒๕๖๓

ด้วยกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ได้จัดทำโครงการพัฒนาทักษะอาชีพ สำหรับผู้ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ปี ๒๕๖๓ (ทุนพัฒนาอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน) เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาหรือพัฒนา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัดและมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตได้ รวมถึงให้มีการศึกษา วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยกระดับความสามารถของคนไทย โดยมีพื้นที่การดำเนินงานครอบคลุมทั่วประเทศ

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โครงการนี้อย่างมีประสิทธิภาพโดยมีส่วนร่วมจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง กสศ. จึงขอเชิญชวนหน่วยงาน สถาบันการศึกษาทั้งรัฐและเอกชน องค์กรชุมชน มูลนิธิ องค์กรสาธารณประโยชน์ และกิจการเพื่อสังคม (หน่วยเสนอโครงการ) ที่มีแนวคิดการพัฒนานวัตกรรมชุมชน หรือการพัฒนาทักษะอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง ร่วมส่งโครงการเพื่อรับการสนับสนุนทุนจาก กสศ. ดังนี้

ข้อ ๑ คุณสมบัติของหน่วยเสนอโครงการ

๑.๑ สถานภาพ หน่วยงาน สถาบันการศึกษาทั้งรัฐและเอกชน องค์กรชุมชน มูลนิธิ องค์กรสาธารณประโยชน์ และกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) ที่เป็นนิติบุคคลหรือมีเอกสารรับรองสถานะการจัดตั้งหน่วยงาน มีแนวคิดการพัฒนานวัตกรรมชุมชน หรือการพัฒนาทักษะอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิสาหกิจชุมชน ศูนย์ปราชญ์ ธุรกิจเพื่อสังคม และองค์กรสาธารณประโยชน์ ที่ทำงานกับกลุ่มเป้าหมาย และได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นภาคีร่วมดำเนินงานกับ กสศ.

๑.๒ สามารถพัฒนานวัตกรรมเพื่อชุมชน หรือพัฒนาทักษะอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นหน่วยงานที่มีศักยภาพในการพัฒนานวัตกรรมชุมชน หรือพัฒนาทักษะอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ตามความต้องการของประชากรกลุ่มเป้าหมาย ที่สามารถผลักดันไปสู่การพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ เช่น การใช้ฐานข้อมูล เทคโนโลยี แพลตฟอร์มออนไลน์ หรือมีรูปแบบการพัฒนาทักษะอาชีพที่เน้นการปฏิบัติจริง ในสถานประกอบการ ในชุมชนท้องถิ่น รวมถึงมีความพร้อมด้านเครื่องมือ และอุปกรณ์

๑.๓ จับคู่กับชุมชนดำเนินงาน โดยมีความร่วมมือกับชุมชนดำเนินงาน และมีความสามารถทำงานบูรณาการเชื่อมโยงกับหน่วยงานทั้งในและนอกชุมชน รวมถึงการระดมทรัพยากรและเครือข่ายความร่วมมือเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของการทำงานในพื้นที่ร่วมกัน

หน่วยเสนอโครงการที่มีข้อมูลวิเคราะห์โอกาสและศักยภาพทางเศรษฐกิจของชุมชน และฐานข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มคนจนเมือง กลุ่มผู้พิการที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ กลุ่มที่ยกย้ายกลับชุมชน เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ขาดทักษะและมีความต้องการที่จะประกอบอาชีพในชุมชน จะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ

ข้อ ๒ สารสำคัญและเงื่อนไขโครงการ และหลักเกณฑ์กลุ่มเป้าหมายที่เข้าข่ายจะได้รับความช่วยเหลือ โปรดดูรายละเอียดตาม เอกสารแนบท้ายประกาศ ๑ และ ๒ ตามลำดับ

ข้อ ๓ การเสนอโครงการ เปิดรับสมัครตั้งแต่วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓ - ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๓ หน่วยเสนอโครงการที่มีคุณสมบัติตามข้อ ๑ และมีความประสงค์จะเข้าร่วมโครงการให้ยื่นข้อเสนอโครงการ (Proposal) ผ่านระบบออนไลน์ที่ www.EEF.or.th ภายในวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๓ ถึง ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๓ โดยจัดทำเอกสารทุกส่วนให้ครบถ้วน และกรุณาตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารทั้งหมดก่อนส่ง ทั้งนี้ กสศ. ขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาโครงการที่เอกสารหลักฐานไม่ครบถ้วน

สอบถามรายละเอียดรายละเอียดเพิ่มเติมที่ โทรศัพท์ ๐๒-๐๗๙-๕๔๗๕ กด ๓ และ มือถือ ๐๖๑-๔๔๐-๖๑๓๔ อีเมล community@eef.or.th

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓

(นายสุกกร บัวสาย)

ผู้จัดการกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

เอกสารแนบท้าย ๑
ประกาศเปิดรับโครงการพัฒนาทักษะอาชีพ
สำหรับผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ปี ๒๕๖๓

สาระสำคัญและเงื่อนไขโครงการ

ข้อ ๑ กรอบแนวคิด

โครงการนี้มุ่งเพิ่มโอกาสการมีอาชีพและมีรายได้ของกลุ่มประชากรวัยแรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส ซึ่งได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ให้ได้รับการพัฒนาทักษะเป็นผู้ประกอบการใหม่หรือแรงงานฝีมือในชุมชนที่เป็นไปตามศักยภาพและความต้องการ รวมถึงกระตุ้นและสร้างต้นแบบ (Model) ในการยกระดับทักษะในการประกอบอาชีพเพื่อนำไปสู่การขยายผลต่อไป

ข้อ ๒ นิยามสำคัญ

นวัตกรรมเพื่อชุมชน หมายถึง การพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น หรือการใช้ฐานข้อมูล เทคโนโลยี เครื่องมือ เครือข่ายความร่วมมือหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ ในการส่งเสริมการประกอบอาชีพหรือการจัดจำหน่าย ที่เป็นประโยชน์และตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มผู้ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสซึ่งได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

การพัฒนาทักษะอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน หมายถึง กระบวนการพัฒนาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะอาชีพที่เชื่อมโยงกับฐานเศรษฐกิจ ฐานสังคมและฐานทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งครอบคลุมทั้งมิติข้อมูล ความรู้ ทุนทางสังคม จิตใจ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ และเป็นกระบวนการทำงานที่ร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น เช่น สภาผู้นำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคส่วนต่าง ๆ เช่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สถาบันวิชาการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การมีชุมชนหรือพื้นที่นวัตกรรมที่สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

ประชากรวัยแรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาสซึ่งได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หมายถึง ประชากรวัยแรงงานที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่ไม่ได้ศึกษาหรือการศึกษาต่ำกว่าหรือเทียบเท่าระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษาปีที่ ๖) และการขาดแคลนทุนทรัพย์จะพิจารณาจากข้อมูลรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า ๖,๕๐๐ บาท หรือเป็นผู้ด้อยโอกาสตามนิยามแนบท้ายประกาศนี้ รวมถึงขาดทักษะและต้องการพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพ

ข้อ ๓ วัตถุประสงค์ของการสนับสนุนทุนโครงการ

๓.๑ เพื่อให้กลุ่มประชากรวัยแรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส ซึ่งได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ได้รับการยกระดับทักษะความรู้ และสามารถประกอบอาชีพที่เป็นไปตามศักยภาพและความต้องการ

๓.๒ เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการพัฒนาอาชีพของกลุ่มประชากรวัยแรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ และสังคม

๓.๓ เพื่อวิจัยค้นหา นวัตกรรมชุมชนที่เสริมสร้างขีดความสามารถของกลุ่มเป้าหมายและชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้จนนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อ ๔ พื้นที่ดำเนินงานและกลุ่มเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

๔.๑ **พื้นที่ดำเนินงาน** ระดับตำบล เทศบาล (กลุ่มหมู่บ้าน) และพื้นที่การเรียนรู้ เช่น ชุมชนออนไลน์ ทัศนสถาน สถานที่ทางศาสนา กศน. หรือแหล่งเรียนรู้ชุมชน ค่ายทหาร หรือสหกรณ์ เป็นต้น โดยหน่วยเสนอโครงการสามารถระบุพื้นที่ดำเนินการ (สามารถระบุได้มากกว่า ๑ พื้นที่) และมีการทำงานในลักษณะพันธมิตรและการมีส่วนร่วมของหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ ประมาณการพื้นที่ดำเนินงานทั้งโครงการครอบคลุม ๗๗ จังหวัดทั่วประเทศ

๔.๒ **กลุ่มเป้าหมาย** กลุ่มประชากรวัยแรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสซึ่งได้รับผลกระทบจากสถานะจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ คุณสมบัติตามเอกสารแนบท้ายโครงการ โดยหน่วยเสนอโครงการต้องระบุจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่จะดำเนินการอย่างน้อย ตั้งแต่ ๕๐ คน แต่ไม่เกิน ๑๐๐ คน ตามศักยภาพและความเหมาะสม

หากมีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายให้มีจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่มีบุตรหรือธิดากำลังศึกษาอยู่ไม่เกิน การศึกษาภาคบังคับหรือ ม. ๓ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของจำนวนที่ได้คัดเลือกทั้งหมดจะได้รับการพิจารณาเป็นกรณีพิเศษ

ข้อ ๕ ข้อเสนอโครงการ ต้องแสดงแนวคิดและวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยมีข้อมูลและหลักฐานที่เชื่อถือได้เพื่อสนับสนุนประเด็น ดังต่อไปนี้

๕.๑ **ความพร้อมและความเชื่อมั่น** หน่วยเสนอโครงการต้องแสดงให้เห็นความพร้อมใน ๓ ด้าน ได้แก่

๕.๑.๑ **การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย** โดยมีข้อมูลกลุ่มเป้าหมายตามคุณสมบัติที่กำหนด ข้อมูลความต้องการ สิ่งที่ต้องการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพ ศักยภาพและข้อจำกัด

๕.๑.๒ **การวิเคราะห์พื้นที่ดำเนินงาน** หน่วยเสนอโครงการสามารถวิเคราะห์ข้อมูลสังคม (สภาพปัญหาสังคม เครือข่ายในท้องถิ่น ฯลฯ) ข้อมูลเศรษฐกิจทั้งระดับครัวเรือนและระดับชุมชน (รายรับ รายจ่าย หนี้สิน เงินออม อาชีพ ฯลฯ) ข้อมูลทรัพยากร (ภูมิปัญญา ทุน แรงงาน ทักษะ ฯลฯ) และข้อมูลภายนอกที่มีผลต่อชุมชน (นโยบายรัฐ ความเชื่อมโยงด้านการผลิตสู่การตลาด เครือข่ายการแข่งขัน/ความร่วมมือพื้นที่อื่น)

๕.๑.๓ ศักยภาพในการทำงาน หน่วยเสนอโครงการต้องแสดงให้เห็นถึงศักยภาพและประสบการณ์การทำงานกับชุมชน ท้องถิ่นหรือพื้นที่การเรียนรู้ รวมถึงมีความพร้อมด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ ความเชี่ยวชาญ และบุคลากร

๕.๒ ความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อชุมชน หรือการพัฒนาทักษะอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ให้แก่กลุ่มประชากรวัยแรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสซึ่งได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ โดยเลือกข้อใดข้อหนึ่งในการดำเนินงาน

๕.๒.๑ การพัฒนานวัตกรรมเพื่อชุมชน ข้อเสนอโครงการต้องแสดงแนวทางในการสร้างระบบบริหารจัดการที่ทำให้คุณภาพชีวิตชุมชนดีขึ้น หรือการใช้ฐานข้อมูล เครื่องมือ เครือข่ายความร่วมมือ เทคโนโลยี ตลาดดิจิทัลหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ในการช่วยเหลือ การบรรเทาความเดือดร้อน ที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ในหัวข้อ ดังนี้

- ๑) การจัดการข้อมูล เช่น ข้อมูลการประกอบอาชีพระดับตำบล การซื้อสินค้าล่วงหน้า (Contract Farming)
- ๒) การจัดจำหน่ายสินค้าเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส และผู้มีรายได้น้อย
- ๓) การจ้างงานผู้ด้อยโอกาส และผู้มีรายได้น้อย
- ๔) การเข้าถึงการบริการด้านต่าง ๆ ของผู้ด้อยโอกาส
- ๕) การใช้เทคโนโลยีในการมีส่วนร่วมของผู้ด้อยโอกาส

๕.๒.๒ การพัฒนาทักษะอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ข้อเสนอโครงการต้องแสดงแนวทางการพัฒนาให้แก่กลุ่มเป้าหมายดังนี้

๕.๒.๒.๑ การพัฒนาทักษะเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ ๔ ด้าน
ได้แก่

๑) ทักษะสุขภาพเกี่ยวกับ COVID-19 ข้อเสนอโครงการทุกโครงการในช่วงการดำเนินงานระยะแรกจะต้องออกแบบและบริหารจัดการช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ การส่งเสริมทักษะการดูแลสุขภาพส่วนบุคคล ครอบครัวและชุมชน การฟื้นฟูทางจิตใจ การสร้างความเข้าใจระดับชุมชนที่ถูกต้อง และการป้องกันและลดการตีตราทางสังคมตามแนวทางของกรมควบคุมโรค เพื่อสร้างโอกาสจากสภาวะวิกฤติให้เข้าสู่วิถีสุขภาพปกติแบบใหม่ (New Normal of Health) และเตรียมความพร้อมและสภาพจิตใจสู่การพัฒนาทักษะอาชีพระยะเวลาที่เหลือของโครงการต่อไป

๒) ทักษะอาชีพและการประกอบกิจการ ที่เน้นการประกอบกิจการเองหรือรวมกลุ่มการยกระดับมาตรฐานฝีมือ ตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และทิศทางการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น การเพิ่มมูลค่าให้แก่การประกอบอาชีพสอดคล้องกับต้นทุนที่มีในชุมชนเป็นสำคัญ

๓) ทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ที่เน้นให้เกิดการคิดแบบเติบโต ปรับตัวได้ (Growth Mindset & Adaptability) คิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม และความรู้พื้นฐานทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital literacy) และการหาโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๔) ทักษะชีวิต....

๔) ทักษะชีวิตด้านการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนและการบริหารหนี้สิน เช่น บัญชีครัวเรือน การออม การจัดการรายรับรายจ่าย การจัดการความมั่นคงอาหารในครัวเรือน การวางแผนเพื่อสวัสดิการชีวิตที่มั่นคงในอนาคตเมื่อสูงวัย

๕.๒.๒.๒ รูปแบบและวิธีการเรียนรู้ที่นำไปสู่การส่งเสริมการมีงานทำของกลุ่มเป้าหมาย ข้อเสนอโครงการต้องแสดงรูปแบบ วิธีการที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพและการมีงานทำ การเพิ่มรายได้ ซึ่งนอกจากรูปแบบการฝึกทักษะแล้วต้องมีกิจกรรมปฏิบัติงานจริงในชุมชนหรือสถานประกอบการและการพิจารณาสนับสนุนเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพในกรณีที่ยากไร้และด้อยโอกาส

๕.๓ ความร่วมมือกับชุมชน ข้อเสนอโครงการต้องมีพื้นที่หรือชุมชนที่ร่วมดำเนินงาน และมีความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น เช่น สภาผู้นำ กับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรชุมชน และสถานประกอบการ ในท้องถิ่นในการสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมชุมชน หรือการพัฒนาอาชีพและการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง เช่น การจัดหาตลาดรองรับ การใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาทักษะประชากรในชุมชนท้องถิ่น ทั้งอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ฝึกอบรม หรือบุคลากร รวมถึงการสนับสนุนและพัฒนาทางวิชาการ เป็นต้น

ข้อ ๖ การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย ให้หน่วยเสนอโครงการที่ได้รับเลือกให้เข้าร่วมโครงการเป็นผู้รับผิดชอบในการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตาม เอกสารแนบท้ายประกาศ ๒ โดยการมีส่วนร่วมของพื้นที่ดำเนินงานและชุมชนท้องถิ่น หน่วยเสนอโครงการต้องจัดเก็บข้อมูลเอกสารหลักฐานของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นหลักฐานแสดงกับสาธารณะถึงความโปร่งใสและความเป็นธรรมในการดำเนินการ

ข้อ ๗ ระยะเวลาดำเนินโครงการ ระยะเวลาดำเนินโครงการไม่เกิน ๗ เดือน โดยสามารถเริ่มโครงการตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๒๕๖๓ เป็นต้นไป

ข้อ ๘ กสศ. จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนโครงการใน ๒ ลักษณะ ดังนี้

๘.๑ งบประมาณพัฒนานวัตกรรมชุมชน ไม่เกินโครงการละ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๘.๒ งบประมาณพัฒนาทักษะอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐานให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ไม่เกินโครงการละ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

โดยทั้งสองลักษณะโครงการต้องมีแผนในการใช้งบประมาณอย่างประหยัด สมเหตุสมผล หรือมีสมทบจากหน่วยอื่น ๆ รายละเอียดการสนับสนุนงบประมาณตามแบบข้อเสนอโครงการ (Proposal) ทั้งนี้ กสศ. ขอสงวนสิทธิ์ไม่รับพิจารณาหากข้อเสนองบประมาณโครงการเกินกว่าที่กำหนด

ข้อ ๙ การจัดทำฐานข้อมูล

ข้อเสนอโครงการต้องมีแผนการจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย เพื่อการช่วยเหลือและติดตามการดูแล

ข้อ ๑๐ การพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอโครงการ ที่เสนอต่อ กสศ.

การพิจารณาโครงการจะดำเนินการโดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งจะพิจารณาถึงความสอดคล้องกับเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

๑๐.๑ คุณภาพของข้อเสนอโครงการ

๑๐.๒ ความสอดคล้องกับจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลจากโครงการ

๑๐.๓ กรอบแนวคิดโครงการมีความสมเหตุสมผล มีการออกแบบโครงการ และมีแผนการดำเนินงานที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

๑๐.๔ ขอบข่ายโครงการ เป้าหมาย วัตถุประสงค์และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

๑๐.๕ โครงการไม่ซ้ำซ้อนกับข้อเสนอโครงการจากแหล่งอื่น และมีลักษณะริเริ่มทำงานใหม่ และเป็นนวัตกรรม

๑๐.๖ กรณีที่เป็นโครงการต่อยอดจากผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบทดลองการพัฒนาทักษะแรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส ปี ๒๕๖๒ หน่วยเสนอโครงการต้องแสดงเหตุผลหรือข้อมูลที่ชัดเจนในการนำมาต่อยอด พร้อมทั้งได้เพิ่มเติมองค์ประกอบใหม่ๆ ในข้อเสนอโครงการว่าจะเพิ่มคุณค่าจากโครงการเดิมอย่างไร

นอกจากการพิจารณาเอกสารแล้ว คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอาจสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมหรือเชิญผู้แทนไปชี้แจงรายละเอียดเพิ่มเติมหรือไปเยี่ยมหน่วยเสนอโครงการด้วยก็ได้

ทั้งนี้ กสศ.จะมีการพิจารณาเปรียบเทียบคุณภาพข้อเสนอโครงการ และคัดเลือกข้อเสนอโครงการที่มีคุณภาพสูงสุด ภายใต้วงเงินงบประมาณที่สามารถ สนับสนุนได้ และการพิจารณาของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กสศ. ถือเป็นที่สุด

ข้อ ๑๑ การสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑๑.๑ เป็นโครงการที่บ่งบอกถึงความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยเสนอโครงการ กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการช่วยเหลือ และพื้นที่/ชุมชน

๑๑.๒ เป็นโครงการที่บ่งบอกว่าจะก่อให้เกิดนวัตกรรมที่เป็นความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีลักษณะเฉพาะ หรือเป็นเอกลักษณ์

๑๑.๓ ผลที่ได้จากการทำโครงการแสดงถึงโอกาสที่จะมีความยั่งยืน สามารถวัดผลได้ในระดับผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome)

๑๑.๔ มีการระดมทรัพยากรและสนับสนุนงบประมาณสมทบจากแหล่งอื่นๆ

ข้อ ๑๒ การบริหารจัดการและการขยายผล

๑๒.๑ มีการจัดระบบบริหารจัดการโครงการที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส ผู้รับผิดชอบโครงการมีอำนาจในการตัดสินใจและมีอิสระเพียงพอที่จะพัฒนาการดำเนินงานให้มีคุณภาพและคล่องตัว ทั้งนี้โครงการเครือข่ายเชิงพื้นที่อาจมีกลไกบริหารจัดการโครงการที่แสดงถึงความเชื่อถือที่จะนำพาโครงการให้ประสบความสำเร็จ

๑๒.๒ มีแผนการติดตามผลการดำเนินโครงการที่ชัดเจนและเหมาะสม ในข้อเสนอโครงการสามารถระบุ ผลผลิต (Output) สำคัญในระยะต่าง ๆ ได้และสามารถระบุผลลัพธ์ (Outcome) เมื่อโครงการจบลง (ถ้ามี)

๑๒.๓ ผลผลิตสำคัญของโครงการมีคุณค่าในการเผยแพร่สู่สาธารณะเพื่อขยายผล โดยอาจแปรูปเป็นสื่อเผยแพร่ที่เหมาะสม เช่น วิทยุชุมชน คู่มือ โมเดล เป็นต้น

๑๒.๔ ผู้รับผิดชอบโครงการมีประวัติและผลงานน่าเชื่อถือ หรือมีหลักฐานแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจ และแรงบันดาลใจที่แรงกล้า ทำให้เห็นถึงความเป็นไปได้ว่าจะบริหารโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อ ๑๓ การขึ้นทะเบียนภาคร่วมดำเนินงานและการจัดทำสัญญา

หน่วยเสนอโครงการที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการ ต้องขึ้นทะเบียนเป็นหน่วยงานภาคร่วมดำเนินงานกับ กสศ. ตามหลักเกณฑ์ของ กสศ. โดยต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนหรือในขณะที่ทำสัญญารับทุนสนับสนุนโครงการ

กสศ. จะทำสัญญาสับสนุนโครงการที่ผ่านการคัดเลือก และหน่วยเสนอโครงการมีความรับผิดชอบที่จะต้องดำเนินงานตามโครงการเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ

กสศ. อาจจัดให้มีกระบวนการปรับปรุงรายละเอียดข้อเสนอโครงการก่อนดำเนินงานได้ทั้งนี้ กสศ. จะเชิญหน่วยเสนอโครงการดำเนินการปรับปรุงดังกล่าวให้เหมาะสม

ข้อ ๑๔ กสศ. สนับสนุนมาตรการส่งเสริมการดำเนินงาน

เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย กสศ. จะจัดให้มีกลไกและมาตรการส่งเสริมการดำเนินโครงการที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการ เช่น

๑๔.๑ การสนับสนุนการทำงานโดยที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญให้คำแนะนำตลอดโครงการ

๑๔.๒ การพัฒนาหน่วยอาชีพให้มีความสามารถในการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์ชุมชนหรือพื้นที่การเรียนรู้ การสร้างความรู้ และทักษะที่เกี่ยวข้อง

๑๔.๓ เวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานและสนับสนุนวิชาการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างโครงการในระดับพื้นที่

๑๔.๔ การวิจัยปฏิบัติการ เพื่อถอดความรู้และประเมินผลสำเร็จการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงมีการสรุปบทเรียนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในการนี้หน่วยเสนอโครงการที่เข้าร่วมโครงการต้องยินยอมในการให้ข้อมูลและร่วมกิจกรรมในข้อ ๑๔.๑ ถึง ๑๔.๔

ข้อ ๑๕ ปฏิทินดำเนินงาน

การดำเนินงาน	ระยะเวลา
● ประกาศสนับสนุนทุนและรับข้อเสนอโครงการ	๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ถึง ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๓
● พิจารณาและปรับปรุงโครงการ	ภายในเดือน กรกฎาคม ๒๕๖๓
● จัดทำสัญญาและสนับสนุนงบประมาณ	
● โครงการเริ่มดำเนินงาน	กรกฎาคม ๒๕๖๓ เป็นต้นไป
● กิจกรรมหนุนเสริมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้	กรกฎาคม ๒๕๖๓ เป็นต้นไป
● เสร็จสิ้นโครงการ	ไม่เกินมกราคม ๒๕๖๔

ข้อ ๑๖ ในกรณีมีปัญหาใด ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามประกาศนี้ กสศ. สงวนสิทธิ์เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด และคำวินิจฉัยนั้นถือเป็นที่สุด

เอกสารแนบท้าย ๒
ประกาศเปิดรับโครงการพัฒนาทักษะอาชีพ
สำหรับผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ปี ๒๕๖๓

หลักเกณฑ์กลุ่มเป้าหมายที่เข้าข่ายจะได้รับความช่วยเหลือ

๑. ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ และขาดแคลนทุนทรัพย์ โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้
  - ๑.๑ อายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
  - ๑.๒ ไม่ได้ศึกษา หรือการศึกษาต่ำกว่าหรือเทียบเท่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษาปีที่ ๖)
  - ๑.๓ รายได้เฉลี่ยต่อคนไม่เกิน ๖,๕๐๐ ต่อเดือน* โดยต้องมีการรับรองรายได้จากเจ้าหน้าที่ระดับตำบล เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

* รายได้เฉลี่ยแรงงานนอกระบบ ข้อมูลจากการวิเคราะห์จากการสำรวจแรงงานนอกระบบ (๒๕๖๑ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

๒. ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ และเป็นผู้ด้อยโอกาส โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้
  - ๒.๑ อายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
  - ๒.๒ ผู้ด้อยโอกาส หมายถึง ผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน ได้รับผลกระทบ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม ภัยธรรมชาติ หรืออยู่ในพื้นที่ความไม่สงบ หรือขาดโอกาสที่จะเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ หรือสมควรได้รับการช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรม ตลอดจนประสบปัญหาที่ยังไม่มีองค์กรหลักรับผิดชอบ อันจะส่งผลให้ไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกับผู้อื่น รวมถึงการด้อยโอกาสลักษณะอื่น ๆ ที่คณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาประกาศกำหนดเพิ่มเติม โดยมีลักษณะ/ประเภท ตามเอกสารแนบท้าย

ลักษณะ/ประเภทผู้ด้อยโอกาส เช่น

ลักษณะ/ประเภท	เอกสารหลักฐานสนับสนุนการพิจารณา
<p>(๑) ผู้เร่ร่อน หมายถึง ผู้ที่ไม่มีที่อยู่อาศัยพักพิงเป็นหลักแหล่งแน่นอน ดำรงชีวิตอยู่อย่างไร้ทิศทางขาดปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เสี่ยงต่อการประสบภัยอันตรายและเป็นปัญหาสังคม</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● หลักฐานจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ● หลักฐานที่บ่งชี้ถึงการไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกับผู้อื่น
<p>(๒) เด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือผู้ต้องขังในทัณฑสถาน หมายถึง ผู้ที่กระทำผิดและถูกควบคุมตามกฎหมาย ตลอดถึงเด็กหญิงที่ตั้งครรภ์นอกสมรส ซึ่งมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น การทำแท้ง การฆ่าตัวตาย การทอดทิ้งทารก เป็นต้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● หลักฐานจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ● หลักฐานที่บ่งชี้ถึงการไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกับผู้อื่น
<p>(๓) ผู้พ้นโทษ หมายถึง ผู้ที่ได้รับการปลดปล่อยจากเรือนจำหรือทัณฑสถาน ได้รับการพักการลงโทษลดวันต้องโทษจำคุก อกภัยโทษ และได้รับการปลดปล่อยเมื่อจำคุกครบกำหนดตามคำพิพากษาของศาล รวมทั้งผู้พ้นจากการคุมประพฤติ ผู้พ้นจากการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● เอกสารรับรองการพ้นโทษ ● หลักฐานที่บ่งชี้ถึงการไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกับผู้อื่น
<p>(๔) ผู้ติดเชื้อ HIV ผู้ป่วยเอดส์ และครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ผู้ติดเชื้อ HIV หมายถึง บุคคลที่มีกลุ่มอาการของโรคที่เกิดกับระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายเสื่อมหรือบกพร่อง ซึ่งเกิดขึ้นมาภายหลังไม่ได้เป็นมาแต่กำเนิด โดยมีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัส Human Immune Deficiency Virus ● ผู้ป่วยเอดส์ หมายถึง ผู้ได้รับเชื้อเอดส์แล้ว และเมื่อร่างกายอ่อนแอ ระบบภูมิคุ้มกันเสื่อมหรือไม่มี 	<ul style="list-style-type: none"> ● ใบรับรองแพทย์ ระบุว่าเป็นผู้ติดเชื้อ HIV หรือเป็นครอบครัวของผู้ติดเชื้อ HIV (ระบุชื่อและความสัมพันธ์ในใบรับรองแพทย์) ● หลักฐานที่บ่งชี้ถึงการไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกับผู้อื่น

ลักษณะ/ประเภท	เอกสารหลักฐานสนับสนุนการพิจารณา
<p>ภูมิคุ้มกันของร่างกาย เกิดการติดเชื้อโรคอื่น ๆ ได้ง่าย</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ผู้ได้รับผลกระทบจากผู้ติดเชื้อ HIV และผู้ป่วยเอดส์ หมายถึง ครอบครัวของผู้ติดเชื้อ HIV และผู้ป่วยเอดส์ 	
<p>(๕) ผู้พิการ</p> <p>บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น ได้แก่ บุคคลที่สูญเสียการเห็นตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงตาบอดสนิท ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภทดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● คนตาบอด หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็นมากจนต้องใช้สื่อสัมผัสและสื่อเสียงหาก ตรวจวัดความชัดของสายตาสายตาสั้นเมื่อแก้ไขแล้ว อยู่ในระดับ ๖ ส่วน ๖๐ (๖/๖๐) หรือ ๒๐ ส่วน ๒๐๐ (๒๐/๒๐๐) จนถึงไม่สามารถรับรู้เรื่องแสง ● คนเห็นเลือนราง หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็นแต่ยังสามารถอ่านอักษรตัวพิมพ์ขยายใหญ่ด้วยอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก หากวัดความชัดของสายตาสายตาสั้นเมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับ ๖ ส่วน ๑๘ (๖/๑๘) หรือ ๒๐ ส่วน ๗๐ (๒๐/๗๐) <p>บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ได้แก่ บุคคลที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับหูตึงน้อยจนถึงหูหนวก ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● คนหูหนวก หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถเข้าใจการพูดผ่านทางการได้ยินไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งโดยทั่วไปหากตรวจการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยิน ๙๐ เดซิเบลขึ้นไป 	<ul style="list-style-type: none"> ● บัตรประจำตัวคนพิการ (ที่ยังไม่หมดอายุ) ● หลักฐานที่บ่งชี้ถึงการไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกับผู้อื่น

ลักษณะ/ประเภท	เอกสารหลักฐานสนับสนุนการพิจารณา
<ul style="list-style-type: none"> ● คนหูตึง หมายถึง บุคคลที่มีการได้ยินเหลืออยู่เพียงพอที่จะได้ยินการพูดผ่านทาง การได้ยิน โดยทั่วไป จะใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งหากตรวจวัดการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า ๙๐ เดซิเบลลงมาถึง ๒๖ เดซิเบล <p>บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้แก่ บุคคลที่มีความจำกัดอย่างชัดเจนในการปฏิบัติตน (Functioning) ในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ คือ ความสามารถทางสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญ ร่วมกับ ความจำกัดของทักษะการปรับตัวอีกอย่างน้อย ๒ ทักษะจาก ๑๐ ทักษะ ได้แก่ การสื่อความหมาย การดูแลตนเอง การดำรงชีวิตภายในบ้าน ทักษะทางสังคม/การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน การรู้จักดูแลควบคุมตนเอง การนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวัน การทำงาน การใช้เวลาว่าง การรักษาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย ทั้งนี้ ได้แสดงอาการดังกล่าวก่อนอายุ ๑๘ ปี</p> <p>บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว ได้แก่ บุคคลที่มีอวัยวะไม่สมบูรณ์หรือขาดหายไป กระดูกหรือกล้ามเนื้อผิดปกติ มีอุปสรรคในการเคลื่อนไหวความบกพร่องดังกล่าว อาจเกิดจากโรคทางระบบประสาท โรคของระบบกล้ามเนื้อและกระดูก การไม่สมประกอบมาแต่กำเนิด อุบัติเหตุและโรคติดต่อ ● บุคคลที่มีความบกพร่องทางสุขภาพ ได้แก่ บุคคลที่มีความเจ็บป่วยเรื้อรังหรือมีโรคประจำตัวซึ่งจำเป็นต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง และเป็น	

ลักษณะ/ประเภท	เอกสารหลักฐานสนับสนุนการพิจารณา
<p>อุปสรรคต่อการศึกษา ซึ่งมีผลทำให้เกิดความจำเป็นต้องได้รับการศึกษาพิเศษ</p> <p>บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติในการทำงานของสมองบางส่วนที่แสดงถึงความบกพร่องในกระบวนการเรียนรู้ที่อาจเกิดขึ้นเฉพาะความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน คือ การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ในด้านที่บกพร่องได้ทั้งที่มีระดับสติปัญญาปกติ</p> <p>บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา ได้แก่ บุคคลที่มีความบกพร่องในการเปล่งเสียงพูด เช่น เสียงผิดปกติ อัตราความเร็วและจังหวะการพูดผิดปกติ หรือบุคคลที่มีความบกพร่องในเรื่องความเข้าใจหรือการใช้ภาษาพูด การเขียนหรือระบบสัญลักษณ์อื่นที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งอาจเกี่ยวกับรูปแบบ เนื้อหาและหน้าที่ของภาษา</p> <p>บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม หรืออารมณ์ ได้แก่ บุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติเป็นอย่างมาก และปัญหาทางพฤติกรรมนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลจาก ความบกพร่องหรือความผิดปกติทางจิตใจหรือสมองในส่วนของ การรับรู้อารมณ์ หรือความคิดเช่น โรคจิตเภท โรคซึมเศร้า โรคสมองเสื่อม เป็นต้น</p> <p>บุคคลออทิสติก ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติของระบบการทำงานของสมองบางส่วนซึ่งส่งผลต่อความบกพร่องทางพัฒนาการด้านภาษา ด้านสังคมและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และมีข้อจำกัดด้านพฤติกรรม หรือมีความสนใจจำกัดเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยความผิดปกตินั้นค้นพบได้ก่อนอายุ ๓๐ เดือน</p> <p>บุคคลพิการซ้อน ได้แก่ บุคคลที่มีสภาพความบกพร่องหรือความพิการมากกว่าหนึ่งประเภทในบุคคลเดียวกัน</p>	

*ประเภทความด้อยโอกาส อ้างอิงจากคำจำกัดความของกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์